

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на проект експертного висновку ГЕР підсумків роботи ЕГ із проведення акредитаційної експертизи
освітньо-професійної програми
1891 Статистика; мова навчання українська
рівень вищої освіти бакалавр,
спеціальність 112 – Статистика

Керівництво Київського національного університету імені Тараса Шевченка, механіко-математичного факультету, гарант та науково-педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію ОПП «Статистика» висловлюють вдячність за високу оцінку ОПП. Визначені рекомендації є актуальними для підвищення якості провадження освітньої діяльності в університеті, будуть опрацьовані та враховані при удосконаленні та розвитку освітньо-професійної програми.

До розділу 2. Обґрунтування ГЕР

Обґрунтування ГЕР	Коментар КНУТШ
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p> <p>2.2 При аналізі НП ЕГ виявила, що у блоках дисциплін вільного вибору «Актуарна та фінансова математика» і «Комп'ютерна статистика та аналіз даних» пропонується однаковий ОК «Планування вибірових обстежень» (ДВС.1.03, ДВС.3.03). Проаналізувавши відповідно робочі програми цих дисциплін (https://bit.ly/3u3xt5; https://bit.ly/39bqV6B) зауважимо, що змістове наповнення дисциплін однакове, а результати навчання різняться. Опис структурно-логічної схеми в п. 2.2. ОП не дає повного уявлення про послідовність, логічність, передумови вивчення компонентів ОП.</p>	<p>Із зауваженнями погоджуємося частково. Студентам на вибір пропонується обирати: 1) дисципліни із Переліків, 2) один із блоків дисциплін. Підставою для формування блоку дисциплін є надання можливості поглибити отримання компетентностей більш вузького прикладного спрямування. Дисципліна «Планування вибірових обстежень» є базовою для як для студентів, що спеціалізуються за блоком «Актуарна та фінансова математика», так і для тих, хто спеціалізується за блоком «Комп'ютерна статистика та аналіз даних», оскільки вона забезпечує необхідні компетентності оцінювання характеристик сукупностей на основі спостережень отриманих в ході вибірового обстеження. У той же час вона не включена у блок «Математична економіка», оскільки цей блок направлений на поглиблене вивчення математичних методів моделювання економічних явищ та процесів.</p> <p>Зауваження щодо структурно-логічної схеми ОП є неконкретним а відтак неповні зрозумілим. В описі ОП обов'язкові компоненти згруповано в три основні тематичні блоки взаємно пов'язаних дисциплін: 1) математичний та комбінаторний блок; 2) ймовірно-статистичний та фінансово-актуарний блоку; 3) блок з програмування та прикладної статистики. Для кожного з блоків наведено структурно-</p>

	<p>логічні схеми, які відображають зв'язки між дисциплінами. На нашу думку, наведена в описі ОП схема, з одного боку, дає добре загальне уявлення про логічні взаємозв'язки між дисциплінами. Однак, при перегляді освітньої програми науково-методична комісія факультету оцінить напрацьовані за результатами моніторингу програми пропозиції гаранта програми щодо удосконалення її структурно-логічної схеми.</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність</p> <p>5.4 ЕГ встановила, що перевірка курсових робіт на наявність текстових запозичень технічними засобами не відбувається, а відповідальність щодо перевірки академічної доброчесності покладається на керівників.</p>	<p>Університет і факультет докладає значних зусиль для популяризації принципів академічної доброчесності як у викладацькому, так і студентському середовищі. На початку навчального року з усіма студентськими курсами проводяться зустрічі, присвячені, у тому числі, роз'ясненню принципів академічної доброчесності у всіх її проявах. Перевірка курсових робіт (як і контрольних та екзаменаційних) на наявність текстових запозичень технічними засобами не передбачена жодними чинними документами. Тому відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності покладається на наукових керівників робіт та на міжкафедральні комісії, які створюються розпорядженням декана з метою захисту курсових робіт. Okремо зазначаємо, що усі кваліфікаційні роботи перевіряються технічними засобами на наявність текстових запозичень.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p> <p>7.1 Рекомендована література деяких освітніх компонентів містить недостатню кількість джерел. Зокрема, компоненти «Аналітична геометрія» та «Фінансовий аналіз» в якості основної літератури пропонують усього по два підручники.</p>	<p>Списки рекомендованої літератури освітніх компонент містять перелік обов'язкової літератури та додаткової. Списки основної літератури з освітніх компонентів «Аналітична геометрія» та «Фінансовий аналіз», які вивчаються на першому курсі, містять по два джерела, які розроблені висококваліфікованими викладачами механіко-математичного факультету, що мають багаторічний досвід викладання даних дисциплін, і максимально повно відповідають програмам зазначених освітніх компонент. Решта джерела рекомендуються як додаткові. Зазначимо також, що підручник та збірник задач із дисципліни «Фінансовий аналіз», що є в списку обов'язкової літератури, є унікальними, їх підготовлено у співпраці з фахівцями провідних європейських університетів за підтримки програми Tempus у рамках міжнародного проєкту TEMPUS PROJECT IBJEP-25054-2004 "Training Center for Actuaries and Financial Analysts" (2005-2008). У рамках цього ж проєкту відкрито новий структурний підрозділ Київського національного університету – науковий та навчальний Центр підготовки актуаріїв та фінансових аналітиків з метою підготовки і перепідготовки українських актуаріїв та фінансових аналітиків відповідно до міжнародних стандартів з використанням досвіду європейських країн. Навчальний процес у центрі забезпечують</p>

	<p>викладачі кафедри. При розробці основної навчальної літератури з «Фінансового аналізу» враховано також вимоги кваліфікаційних іспитів Британського Інституту Актуаріїв, сертифікати якого визнаються в усьому світі (зокрема, в Україні, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0265-05).</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p> <p>8.5 Експертна група зазначає, що у НП 2018 року у вибіркових блоках наявні однакові дисципліни: «Комп'ютерна статистика» (у всіх блоках), «Планування вибіркових обстежень» (у блоці «Актуарна та фінансова математика» і «Комп'ютерна статистика та аналіз даних»). У НП 2020 р. дисципліну «Комп'ютерна статистика» переведено до розряду обов'язкових дисциплін, а дисципліна «Планування вибіркових обстежень» залишилась спільною у блоці «Актуарна та фінансова математика» і «Комп'ютерна статистика та аналіз даних». У зв'язку з цим ЕГ доходить висновку про недостатню дієвість ВСЗЯО у КНУТШ.</p>	<p>Із зауваженням не погоджуємось. Включення дисципліни «Планування вибіркових обстежень» у два вибіркові блоки не вважаємо недоліком – вона є базовою для як для студентів, що спеціалізуються за блоком «Актуарна та фінансова математика», так і для тих, хто спеціалізується за блоком «Комп'ютерна статистика та аналіз даних», оскільки вона забезпечує необхідні компетентності оцінювання характеристик сукупностей на основі спостережень отриманих в ході вибіркового обстеження.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність</p> <p>9.3 ЕГ зазначає, що за ОП «Статистика» передбачено написання курсових робіт, проте на сайті факультету і кафедри ТЙСАМ немає розміщених методичних рекомендацій чи опису вимог тощо до написання/оформлення курсових робіт. На сайті ММФ було виявлено, що в робочій програмі дисципліни «Прикладне програмування» (http://www.mechmat.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/02/prykladne-prohramuvannia.pdf) в анотації зазначено, що ця дисципліна призначена для ОП «Комп'ютерна математика». В профілі ОП «Статистика» не наведено інформацію щодо академічної мобільності, ресурсного та кадрового забезпечення реалізації ОП.</p>	<p>Із зауваженнями погоджуємося частково. Керівниками курсових робіт є висококваліфіковані викладачі факультету, які надають студентам усі роз'яснення щодо вимог до наукової і практичної складової курсової роботи. Методичний супровід оформлення курсових робіт беруть на себе науковий керівник курсової роботи та представник кафедри у науково-методичній комісії факультету.</p> <p>На сайті оприлюднена ОП, яка містить перелік обов'язкових компонент та перелік дисциплін вибору за блоками. Також факультет постійно працює над розширенням можливостей академічної мобільності як для студентів, так і для викладачів. Оновлення, зміни, розширення можливостей участі в таких програмах оновлюється майже щомісячно. Природно, що з такою частотою вносити зміни до діючої ОП неможливо, це не сприяє її сприйняттю усіма учасниками освітнього процесу. Те ж саме стосується ресурсного і кадрового забезпечення. Факультет постійно змінює перелік вибіркових дисциплін у зв'язку із динамічністю економічних вимог сучасності, йде постійне оновлення і омолодження кадрового складу. Лише за останній рік на кафедру залучено 1 доктора наук та 1 кандидата наук. Частина вибіркових курсів читають запрошені лектори. Факультет пишається можливістю таких динамічних змін.</p>

До розділу 3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

Обґрунтування ГЕР	Коментар КНУТШ
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p> <p>Рекомендуємо:</p> <p>1) зробити фізичну культуру, курсові роботи та практику обов'язковими освітніми компонентами забезпечення відповідних ПРН в повній мірі;</p> <p>2) розширити каталог вибіркових дисциплін;</p>	<p>1) Із рекомендацією категорично не згодні. Студентам пропонуються великі можливості для занять фізичною культурою, яка винесена як факультативна дисципліна. На неї навчальним планом передбачено 350 годин у 1-7 семестрах, з яких лише на першому курсі – 136 годин практичних занять. Внесення цієї дисципліни (фізична культура) до числа обов'язкових (і навіть вибіркових) не тільки створює потенційні ризики для визнання дипломів, а й є невірним по суті – здобуття диплому бакалавра зі спеціальності статистика ставиться у залежність від здатності виконувати нескладні (на рівні загальної середньої освіти) фізичні вправи. Навчальним планом передбачено дві курсові роботи та навчальну практику з відривом від виробництва. Ці компоненти винесені у вибіркочуву складову з метою надання здобувачеві широкого вибору серед різних типів курсових робіт і проєктів, а також баз практики. Замість практики із сучасних інформаційних систем та технологій студент може обрати, наприклад, практику в науковій або фінансовій установі. Від того які курсові та практики обрав студент, та на якому рівні їх виконав, залежить, зокрема чи здобуде він паралельно з освітньою кваліфікацією кваліфікацію професійну.</p> <p>2) Рекомендація недоцільна. Вибіркові компоненти вказані у програмі це тільки пропозиція для студентів від розробників щодо найкращого, на думку розробників доповнення освітніх компонентів. Але студент зовсім не зобов'язаний приймати цю пропозицію: відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» та «Положення про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін», здобувач освіти має широкі можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Зокрема вибіркові дисципліни можна обрати:</p> <ul style="list-style-type: none"> із вибіркової складової навчального плану Освітньої програми, на якій студент навчається;

<p>-</p> <p>3) доповнити ОП схематичним зображенням логіко-структурної схеми;</p> <p>4) привести у відповідність змістове наповнення освітніх компонентів відповідно до вибіркового блоку «Актварна та фінансова математика» і «Комп'ютерна статистика та аналіз даних»;</p> <p>5) при наступному оновленні даної ОП внести зміни у графі «Цикл/рівень програми» відповідно до нової Національної рамки кваліфікацій в редакції від 25.06.2020 р.</p> <p>6) заповнити у профілі ОП розділи 8-Ресурсне забезпечення реалізації програми та 9-Академічна мобільність;</p> <p>7) у профілі ОП у графі Передумови бажано замінити «Атестат з повної загальної середньої освіти» на «Наявність повної загальної середньої освіти»;</p> <p>8) при оновленні даної ОП у профілі ОП у графі Термін дії освітньої програми вказати дату;</p> <p>9) у силабусах бажано більш детально розписати розділ Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять (зокрема, ОК «Функціональний аналіз», «Алгебра і теорія чисел» тощо) для інформування як самих здобувачів, так і інших учасників освітнього процесу.</p> <p>10) Рекомендуємо у наступних версіях даної ОП включити розділ ВРАХОВАНО, до зазначати які та чий пропозиції були враховані при перегляді ОП. Бажано відображати на сайті інформацію про участь академічної спільноти у формуванні/перегляді ОП.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • із вибіркової складової навчального плану іншої Освітньої програми того самого освітнього рівня; • із блоку обов'язкових дисциплін іншої Освітньої програми того самого освітнього рівня; • із вибіркової складової навчального плану іншої Освітньої програми іншого освітнього рівня; • із навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти за реалізації студентом права на академічну мобільність. <p>Відтак студентам доступно до вибору щонайменше десяток тисяч дисциплін які викладаються в тому ж семестрі (до того ж і в різні зміни). Таким чином жодних причин для «розширення каталогу вибіркового дисциплін» немає – їх можливості і так практично безмежні.</p> <p>3) Рекомендація не дуже зрозуміла незрозуміла. Однак при перегляді освітньої програми науково-методична комісія факультету оцінить напрацьовані за результатами моніторингу програми пропозиції гаранта програми щодо удосконалення її структурно-логічної схеми.</p> <p>4) Рекомендація не відповідає потребам здобувачів - дисципліна «Планування вибіркового обстежень» є базовою для як для студентів, що спеціалізуються за блоком «Актварна та фінансова математика», так і для тих, хто спеціалізується за блоком «Комп'ютерна статистика та аналіз даних».</p> <p>5) Освітня програма відповідає стандарту вищої освіти і тій редакції НРК України яка була чинна на момент затвердження програми. Після завершення акредитації в установленому порядку буде розроблено проект нової редакції програми який безумовно враховуватиме нову (від 25.06.2020 року) редакцію НРК.</p> <p>6) Не погоджуємось, див. коментарі до критерію 9 в розділі «Обґрунтування ГЕР».</p> <p>7) Передумовою для здобуття освіти за ОП «Статистика» є наявність повної загальної середньої освіти, що повинно підтверджуватися документом, яким є атестат.</p> <p>8) Категорично незгодні з рекомендацією. Прийнята в Університеті форма опису освітньої програми відповідає практиці</p>
--	---

	<p>Європейських університетів, згідно якої у профілі ОП вказується термін дії програми у академічних роках (або семестрах/триместрах).</p> <p>9) Не погоджуємось. Лаконічність структури робочої програми навчальної дисципліни сприяє кращому її сприйняттю студентами. Вважаємо недоцільним детально описувати тематику та план проведення занять; це є поверненням до застарілої практики української вищої школи та не узгоджується з досвідом провідних європейських і світових університетів.</p> <p>Додатково зазначимо що при розробці чинної форми робочих програм навчальних дисциплін університет орієнтувався на досвід університетів Великої Британії та Німеччини.</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність Рекомендуємо розробити та запровадити процедуру перевірки курсових робіт на плагіат технічними засобами та унормувати її у відповідних положеннях КНУТШ.</p>	<p>Не погоджуємось - така вимога є надмірною і нічим не обгрунтованою.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси Рекомендуємо збільшити кількість позицій основної та додаткової рекомендованої літератури в силабусах ОК.</p>	<p>Кількість позицій основної та додаткової рекомендованої літератури в робочих навчальних програмах визначає, в залежності від потреб дисципліни, викладач.</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми Рекомендуємо привести у відповідність змістове наповнення вибіркового блоків «Актуарна та фінансова математика» і «Комп'ютерна статистика та аналіз даних».</p>	<p>Виконання рекомендації призведе до погіршення якості підготовки. Включення дисципліни «Планування вибіркового обстежень» у два вибіркові блоки не вважаємо недоліком – вона є базовою для як для студентів, що спеціалізуються за блоком «Актуарна та фінансова математика», так і для тих, хто спеціалізується за блоком «Комп'ютерна статистика та аналіз даних», оскільки вона забезпечує необхідні компетентності оцінювання характеристик сукупностей на основі спостережень отриманих в ході вибіркового обстеження.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність Рекомендуємо розміщувати на сайті навчальний план, методичні рекомендації до написання курсових робіт з метою ознайомлення широкого кола здобувачів.</p>	<p>Розміщення на сайті навчального плану не передбачено чинною нормативною базою і не відповідає практиці європейських університетів (оприлюднюється освітня програма)</p>